

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Thomæ Comptoni Carleton, Cantabrigiensis,
Societatis Jesu, In Collegio Anglicano Leodiensi Sacrae
Theologiae Professoris, Cursus Philosophicus Unversus**

Carleton, Thomas Compton

Antverpiæ, M.DC.XCVII.

Disputat. VIII. De natura subsistentiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95656](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95656)

Unio Hypo-
statica est
substantia.

si extra conceptum unius alicujus rei, & illi accidat, sed debet esse extra omnem rem simpliciter & absolute dictam, & non spectare ad illius constitutionem, & primum ejus conceptum, ipso facto enim quod hoc praestet, est substantia saltem incompleta. Hac de causa, unio Hypostatica est substantia, nam Verbum Divinum non facit unum per accidens cum Humanitate Christi, sed unum per se, alioqui Christus esset unum per accidens. Licet ergo Verbum non egeat Humanitate, nec unione, ipso facto tamen quod unio sit de primo conceptu & constitutione alicujus rei simpliciter dictae, est substantia: unio autem Hypostatica est de constitutione, & primo conceptu Christi. Unde quamvis dici aliquo modo possit unio accidere Verbo, sicut & Humanitati, non tamen est respectu illorum accidens physicum, sed tantum Metaphysicum, id est, est aliquid extra essentialem illorum conceptum, nihil autem est accidens physicum, de quo hic loquimur, nisi quod est extra conceptum & constitutionem, non unius alicujus rei, sed omnium.

Unio Hypo-
statica ali-
quo modo
accidit, tam
Verbo, quam
humanitati.

IX.

Hinc inferitur, nullam actionem, quae sit tantum

actio, esse substantiam. Ratio videtur clara: nulla enim actio est de constitutione rei simpliciter dictae, esto enim requiratur necessarium ad illius productionem, nec esse res ulla possit sine actione aliqua ejus productiva, sicut nec sine ubicatione & duratione, haec tamen non sunt de intrinseco ullius rei conceptu & constitutione, sed illi extranea.

Dixi nullam actionem esse substantiam, quae sit actio tantum: si enim actio eductiva formae materialis esset simul unio informationis tunc esset substantia, non quia actio, sed quia Unio; sub hac enim ratione spectaret ad primam constitutionem & conceptum rei simpliciter dictae, cum de primo conceptu cujusvis compositi, ut dixi, sit unio. Hoc autem modo etiam ubiatio & duratio possent esse substantia, si nimirum unio aliqua informationis esset sua ubiatio. Et certe dubitari non debet actiones illas in Divinis, seu Relationes, quibus Pater producit Filium, Pater & Filius Spiritum Sanctum, esse substantias, cum sint realiter identificate cum illis Personis.

Nulla actio,
quae sit mere
actio est
substantia.

X.
Actio, quae
simul esset
unio infor-
mationis,
foret sub-
stantia.

DISPUTATIO VIII.

De naturâ substantiae.

SECTIO PRIMA.

Premittuntur nonnulla ad substantiae naturam cognoscendam requisita.

I.
Prima
substantiae
proprietates
est substantia
ita.

Substantiam tanquam prima illius proprietas sequitur substantia, res enim, per se loquendo, debet prius perfici substantiali sua perfectione, & proprietate, quam accidentali: cum ergo substantia sit quid substantiale, ut disputatione praecedente ostensum est, primum sibi inter substantiae proprietates locum vendicat, qua de causa illius discussionem immediatè substantiae subiciemus.

II.
Substantia
distinguitur
ab existentia
substantiae.

Certum imprimis est, quicquid reclament aliqui, substantiam distinguere ab existentia substantiae, existentia siquidem substantiae non distinguitur ab illius essentia, ut ostendi disp. 5. cum tamen substantiam à substantia distinguere certum sit, Verbum enim divinum assumpsit substantiam naturae humanae, non tamen assumpsit illius substantiam, sic enim in Christo esset duplex persona, creata scilicet & increata, quod tamen salva fide dici non potest.

III.
Humanitas
Christi nec
existit nec
existere po-
test per exis-
tentiam
Verbi.

Licet verò auctores illi conformiter ad sua principia respondeant humanitatem assumptam non solum amisisse substantiam propriam, sed etiam existentiam, & sicut subsistit per substantiam Verbi, ita etiam existere naturam humanam Christi, ita etiam existere per existentiam Verbi: ut enim omittam impugnationes Theologicas, quae multae passim congeruntur ab auctoribus contra hanc sententiam, sic eam nunc impugno, si natura humana Christi existat per existentiam Verbi, ergo quando producebatur illa natura nihil producebatur secundum adversarios, non existentia, quia est existentia increata Verbi, ut volunt, haec autem & fuit ab aeterno, & produci non potest per actionem creatam: nec etiam produciatur humana natura, produci enim illam est juxta hos auctores produci existentiam, per quam existit, sed non produciatur hic existentia illa, ut jam ostensum est, ergo nihil produciatur.

R. P. Th. Comptoni Philosophiae.

Dices; produci unionem quae unitur humanitas existentiae Verbi. Contra primò, adversarij enim communiter negant unionem distinctam ab extremis. Contra secundò, idem argumentum fieri potest de essentia & existentia hujus unionis, haec enim unio vel existit per existentiam Verbi, vel non, si ita, ergo est eadem difficultas de unione, ac de humanitate, quam unitur, si non, sed habeat propriam existentiam, quidni ergo & humanitas habeat suam? Deinde ut dicatur res produci non sufficit quod unio aliqua producat, sed produci debet ipsa rei existentia. Quod argumentum latius prosequutus sum in Phisicis d. 9. l. 1. dum de existentia materiae.

Secundò ad clariùs procedendum in tota hac materia, explicandae sunt quaedam voces, quae ubique hic recurrunt, nempe *Essentia*, *Natura*, *substantia*, *substantia*, *Personalitas*, *suppositum*, *Persona*, *Hypostasis*, *condem*, quarum differentia à rectè hic philosophandum est accuratissimè observanda.

Essentia ergo est primus cujusque rei conceptus. In hoc ab ea differt natura quod dicat ordinem ad operationes, ac proinde, ut alibi notavi, dicitur *Natura* quasi *nascitura*, quod indicat graecum verbum *γενεσις*, à *γενεω* vel *γενω*, quod nasci, pullulare, vel germinare significat. Hinc Aristoteles in lib. 2. phy. naturam definit *principium motus & quietis*, quod operationem seu productionem denotat.

Substantia notionem jam dedimus disp. praecedente, nempe quod constituit rem propriè dictam. Notandum tamen has voces, *substantia*, *Essentia*, *Natura* saepe confundi, *Essentiam* enim frequenter vocamus *Naturam*, & e contra, in Divinis enim dicunt Theologi esse unam naturam, & unam *essentiam* communem tribus personis. Item *substantiam* subinde confundimus cum *essentia*, ut cum dicimus albedinem esse de substantia albi, lucem de substantia lucidi &c.

Substantia (ut omittamus grammaticas vocis acceptiones, quae videri poterunt apud P. Hurt. hic & alios) est ultimus terminus & complementum *Naturae*, & idem cum *Personalitate*, cujus hic naturam & conceptum formalem inquirimus: de qua proinde plura dicentur infra. Idem autem significat apud Graecos *ὑποστάσις* quod *substantia* apud latinos: & licet

IV.
Dices, pro-
ducitur u-
nio inter
humanita-
tem, & ex-
istentiam
Verbi.

Contra, ead-
em est dif-
ficultas de
essentia &
existentia
hujus u-
nionis.

V.
Voces quae
hic expli-
cantur.

VI.
Quid sit
Essentia,
& quomodo
differt à
Natura.

VII.
Substantia,
Essentia,
& Natura
saepè confun-
duntur.

VIII.
Idem sunt
Substantia,
Personalitas,
& Hypo-
stasis.

SECTIO II.

Utrum subsistentia distinguatur à naturâ, ubi, an sit quid positivum.

Non est disputata olim à Philosophis hæc questio, ad subsistentiâ quippe cognitionem cæcæ-
tiebat antiquitas, nec eam oculatissimus etiam naturâ
serutatur Aristoteles agnovit. Nec mirum; cum enim
solis principiis fidei innotescat, ex mysterio scilicet
Incarnationis; cum hoc antiquos philosophos late-
ret, eosdem etiam lateret subsistentia necesse est. In-
ter Christianos ergo solos agitur hæc controversia,
quorum proinde diversa hæc de re placita recense-
bimus.

Durandus itaque in 1. d. 3. q. 1. ait subsistentiam,
etiam in creatis non distingui realiter à naturâ ma-
gis quàm in Divinis, ubi personalitates seu subsisten-
tias cum Naturâ Divina identificari certum est. Con-
traria tamen sententia est omnium aliorum Theo-
logorum, præterquam Cajetani qui 1. p. q. 5. a. 1. Du-
randi sententiam defendere videtur.

Impugnatur verò hæc sententia primò, quia si i-
dem in re sit humanitas & homo, seu natura huma-
na & persona humana, ergo cum Verbum Divinum
assumpserit naturam humanam, verè etiam & reali-
ter assumpsit personam, & consequenter sicut in
Christo sunt duæ naturæ, ita & erunt duæ personæ,
quod est contra Concilia, & fidem.

Impugnatur secundò, si à parte rei & realiter sint
idem homo & humanitas, & solum differant secun-
dum diversum modum concipiendi & significan-
di, concretè videlicet & abstractè, sicut Ens & Enti-
tas, ut vult Durandus, ergo sicut hæc propositio est
vera, & de fide Homo est Deus, i. a. & hæc erit vera hu-
manitas & humana natura est Deus: sicut utraque hæc
propositio est vera, Ens est à parte rei, entitas est à parte
rei, cum tamen hæc propositio humana natura est
Deus sit falsa, ergo homo & humanitas, seu humana
natura non sunt idem realiter & à parte rei.

Vidit has difficultates acutissimus noster Scotus:
quare aliam philosophandi rationem instituit. Ait
ergo subsistentiam necessariò aliquid superaddere
naturæ, & non esse idem hominem & humanitatem
id tamen quod subsistentia superaddit naturæ docet
non esse quid positivum, sed solum negativum. In 3.
itaque d. 1. q. 1. ait Scotus suppositum superaddere
naturæ duplicem negationem, alteram aptitudina-
lis dependentiæ, seu quod ex naturâ suâ petat non
dependere ab alio tanquam à supposito, alteram ac-
tualis dependentiæ, & consequenter ait humanita-
tem Christi, licet unita Verbo retineat adhuc nega-
tionem aptitudinalis dependentiæ, perdere tamen
negationem actualis, cum actu pendeat à Verbo, cui
unitur, & consequenter amittit propriam subsisten-
tiam: & hoc modo inquit salvantur difficultates con-
tra opinionem Durandi jam propositæ. Scotum hæc
in parte sequitur tota penè illius schola.

Hæc sententia, quamvis plausibilis, si tamen duas
has negationes penitus intueamur, non videtur ut-
quequeque vera. Et primò, negatio illa aptitudinalis
dependentiæ non magis videtur esse negatio quàm
differentia irrationalis, quæ licet negationem sonet,
re tamen verà negatio non est, sed differentia positi-
va: sic negatio hæc aptitudinalis dependentiæ nil al-
liud est quàm ipsa entitas cujusque naturæ habentis
positivam ineptitudinem & repugnantiam natura-
lem ut uniatur alteri tanquam supposito, ergo nil o-
pus negatione superaddita, sed hæc positiva repu-
gantia & ineptitudo sufficit. Deinde inquiri cupi-

IX.
Concedim
Deo possunt
tres Hypo-
stases, sicut
tres Perso-
nalitates.

X.
Suppositum
varie sumi-
tur.

Latius pa-
teret suppo-
situm, quam
Persona.

XI.
Persona est
rationalis
natura in-
dividua
substantia.

XII.
Quid hic
intellegerit
Aristoteles
per primam
substantiam.

XIII.
Partes com-
positi sub-
stantialis
non sunt
suppositum.

nonnulli ex sanctis Patribus pro eodem aliquando
usurpent *ὁμοούσιον* & *εἰς ἓν*, quæ de causâ admittere
in Deo tres *ὁμοούσιους* recularunt, ne tres enim *εἰς ἓν*
in eodem admittere viderentur, & consequenter
Filius in divinis non esset *ὁμοούσιος* Patri, sed solum
ὁμοούσιος, id est, non ejusdem, sed similis naturæ,
quod sonat distinctionem naturarum, cum nullum
simile sit idem: quod tamen salvâ fide dici non po-
test.

Si tamen per *ὁμοούσιον* intelligatur sola personalita-
tas, seu id tantum quod additur naturæ tanquam ul-
timum complementum substantiale, & terminus il-
lius, non est cur quisquam ducat sibi religioni con-
cedere tres hypostases, seu personalitates in divinis,
cum vox *hypostasis* non significet naturam nec essen-
tiam. Est ergo hypostasis seu subsistentia id quod su-
peradditur humanitati ex. gr. ut constituat hominem
seu personam humanam, nec enim sola humanitas
est homo, seu persona humana, sic enim, ut dixi. Ver-
bum assumpsisset hominem, & Personam huma-
nam, & consequenter essent in Christo duæ Perso-
næ, creata altera, altera increata, cui tamen refraga-
tur fides.

Suppositum aliquando sumitur pro eodem ac sub-
sistentia, communiter verò accipitur pro toto, seu
composito ex naturâ & subsistentia: unde latius pa-
tet suppositum quam Persona, cum suppositum significet
quodvis compositum constans ex naturâ & subsisten-
tiam, sive natura illa sit rationalis, sive irrationalis;
nec enim homo tantum & Angelus, sed equus, leo,
lapis & cætera irrationalia, & inanimata sunt suppo-
sita, non tamen personæ, hæc quippe soli competit
composito ex subsistentia & naturâ rationali, Ange-
lo nimirum & homini, atque etiam Deo, licet pro-
priè non sit compositum, cum personalitas in eo à
naturâ non distinguatur.

Definitur proinde Persona à Boëtio lib. de dua-
bus naturis quod sit *rationalis natura individua sub-
stantia*, id est naturæ intellectualis. Videatur P. Hurt.
d. 1. Met. f. 1. §. 3. & 4. ubi acriter objurgat Vallam
Grammaticum, quod Boëtium reprehendat, tan-
quam parum latine hanc Personæ vocem ac ratione
usui pantem, cum Persona, inquit Valla, non hoc sed
larvam significet. D. sendit tamen Boëtij acceptionem
P. Hurt. ex primæ latinæ authoribus, sequæ Cice-
ronem legisse ostendit. Sed de hoc satis.

Magna hic est lis de nomine, circa mentem Ari-
stotelis, utrum scilicet idem apud ipsum sit suppositum
& prima substantia. Si per suppositum intelligatur il-
lud, quod nos jam intelligimus, nempe natura subsis-
tens, certum videtur Aristotelem per primam sub-
stantiam non intellexisse suppositum, cum subsisten-
tiam non noverit. Unde Aristoteles per primam sub-
stantiam intellexit solum substantiam completam,
ut distinguitur contra incompletam physicè, siveque
animam, materiam primam, & formas materiales
ait non poni per se in prædicamento, sed solas sub-
stantias completas, hæc autem sine subsistentiâ n
sunt supposita, nec enim humanitas est suppositum,
sed homo, seu natura subsistens.

Partes ergo compositi substantialis non sunt sup-
positum, nec Persona: neque enim anima rationalis
est Persona, nec anima equi, aut materia suppositum,
ut eorum sit persona vel suppositum, debet esse indi-
vidua seu prima substantia, id est, natura omnino com-
pleta & integra. Natura autem hæc non accipitur sic
ut in physicis, secundum illam quippe naturæ acce-
ptionem partes sunt natura, materia videlicet & for-
ma, non totum: hic autem per naturam intelligimus
totum, vel simplex, ut est Angelus & cælum, vel com-
positum ut sunt homo, equus, leo, lapis, &c.

I.
Int ex solis
Christianis
disputatur
hæc questio.

II.
Durandus
negat sub-
sistentiam
creaturæ
distingui à
naturâ.

III.
Sed contra;
tunc enim
Verbum as-
sumpsisset
creaturam
subsisten-
tiam.

IV.
Contra;
ergo hæc
propositio
est vera
Humana
natura est
Deus.

V.
Scotus sub-
sistentiam
ait consistere
in negatione.

VI.
Ostenditur
subsistentiam
non consi-
stere in ne-
gatione.

rei sit hæc negatio? Dices, aptitudinis naturalis ad dependendum ab altero tanquam à supposito. Contra, hæc aptitudo est impossibilis, ergo negatio hæc est negatio rei impossibilis & chimære, ut in simili ostendi in Log. d. 19. f. 2. de negatione identitatis dum de distinctionibus. Ac proinde non video cur ponant hujusmodi negationem de conceptu subsistentiæ, vel supposito.

VII. Contra secundam etiam negationem, nempe actualis dependentiæ est, nam juxta hunc modum philosophandi redduntur ridiculæ definitiones Conciliorum, dum enim definiunt Concilia contra Nestorium, & illius sequaces Hæreticos asserentes fuisse in Christo duas Personas, sicut sunt duæ naturæ, dum, inquam, definiunt humanitatem per assumptionem & unionem ad Verbum amisisse propriam subsistentiam; sensus hujus definitionis foret humanitatem unitam Verbo, seu habentem unionem ad Verbum non mansisse deunitam, & sine unionem ad Verbum, quod ut constat, est ridiculum. Nec sanè ad veritatem hanc declarandam opus erat tantâ de liberatione, & convocatione Concilij, cum nullus, ut velit, hoc ire inficias possit, nec ullus unquam fuit hæreticus tam stupidus, qui, si subsistere subsistentiâ propriâ sit non uniri alteri, possit affirmare humanam naturam Christi retinere subsistentiam propriam, cum implicet esse simul unitam alteri, & non esse alteri unitam: ergo aliud intelligunt omnes per subsistere subsistentiâ propriâ, quam non uniri alteri. Magis impugnabitur hæc sententia sec. sequente in probatione nostræ.

SECTIO III.

Subsistentia non consistit in negativo, sed positivo.

I. Dicendum, subsistentiam superaddere naturæ aliquid, non negativum sed positivum. Hæc sententia, inquit, P. Oviedo; exceptis auctoribus citatis, est communis omnium doctorum. Eam tenet Bannez 1. p. q. 3. a. 2. d. 1. Capreol. 3. p. q. 4. a. 2. d. 4. concl. 2. asserens eam esse communem Thomistarum; Suarez d. 34. Met. f. 2. n. 20. Vasq. to. 1. in 3. p. d. 3. l. c. 6. asserens esse conformem modo loquendi S. Thomæ 3. p. q. 2. a. 2. & 1. p. q. 3. a. 3. Valent. to. 4. d. 1. q. 4. punc. 2. Albertin. de prædic. substantiæ c. 3. q. 7. Hurt. hic d. 1. f. 3. Arriaga hic d. 4. f. 11. nu. 90. Oviedo hic cont. 6. p. 2. n. 6. & alij. Imò eoulque procedunt aliqui, præsertim Suarez & Valentia, ut sententiam supra dictam de subsistentiâ consistente in negatione, non penitus à censurâ immune judicent.

II. Hanc conclusionem fatentur omnes naturali ratione convinci non posse, cum subsistentia solâ fide nobis innotescat: præter dicta tamen sectione præcedente suadetur primò, quia subsistentia secundum omnes est complementum & perfectio naturæ, hoc autem sonat aliquid positivum. Secundò, quia aliqui suppositum seu persona in creatis esset Ens per accidens, ex negatione enim & Ente positivo non constituitur unum per se.

III. Tertio à paritate rationis ex subsistentiâ increatâ, personalitates namque in Divinis sunt quid positivum, nec enim Personæ Divinæ constituuntur negationibus, cum Verbum Divinum assumens naturam humanam, verè eam sibi unierit, ergo natura humana non unitur tantum negationi realiter à Verbo distinctæ, ergo à paritate rationis in creatis idem continget, & sicut natura Divina subsistit, & redditur incommunicabilis per aliquid positivum distinctum virtualiter ita natura humana reddetur incommunicabilis per aliquid positivum distinctum realiter.

R. P. Th. Comptoni Philosophia.

ter; quæ enim est major ratio, præsertim cum fundamentum quod habemus ad subsistentiam astruendam desumatur ex Divinis, & subsistentia creata sit participatio subsistentiæ divinæ, unde & eadem definitio juxta omnes convenit personæ creatæ & increatæ, nempe quod sit rationalis natura individua substantia.

Obicies primò: Nullum est fundamentum in scripturâ aut Patribus ad statuendum subsistentiam in positivo, ergo malè eam statuimus in positivo. Contra, nullum etiam est fundamentum in scripturâ aut Patribus ad illam statuendam in negativo, ergo similiter malè statuitur in negativo. Resp. ergo ex Conciliis & Patribus ratione mysterij Incarnationis solum haberi debere dari aliquam subsistentiam, in quo verò consistat, in positivo scilicet an negativo Patres non disputant, sed Philosophis, quorum interest, disquirendum relinquunt. Nos ergo ob argumenta, tum hac, tum præcedente sec. allata, eam statuimus in positivo, tanquam quid rationibus philosophicis conformius, multoque, meo judicio, clariùs hac in re procedimus, quàm ij, qui eam negationibus involvunt.

Adde tamen non leve ex Conciliis ad hoc desumi fundamentum, nec enim, ut dixi sec. præcedente n. 7. opus erat convocare Generale Concilium ad probandum humanam naturam habentem unionem ad Verbum non carere hac unionem, seu solem habentem lucem non habere privationem lucis. Quid, inquam, opus hac in re definitione Concilij, cum res æquè clara sit, ac solem meridie lucere.

Obicies secundò: salvatur sufficienter conceptus subsistentiæ per negationem, ergo non est opus quidquam ibi statuere positivum superadditum. Resp. negando antecedens, tum quia subsistentia creata est participatio divinæ, quæ est quid positivum: tum quia subsistentia est complementum quoddam, ornatus, & perfectio naturæ: tum ob alias rationes & in impugnatione prioris sententiæ supra sect. præcedente, & hic in probatione nostrâ positas.

Obicies tertio: humanitas Christi assumpta fuit à Verbo cum omni entitate positivâ, quæ ipsi naturæ suæ debebatur: unde S. Damascenus l. 3. c. 6. ait Verbum assumpsisse omnem rem, quam in humanâ naturâ plantaverat, ergo quæcumque in ipsa est entitas positiva debebat assumi, alioqui omnem rem in eâ existentem non assumpsisset. Contra, etiam Concilium Trid. sess. 13. can. 2. definit substantiam panis destrui manentibus panis speciebus, seu accidentibus, & tamen certum est non manere ubicationem panis & durationem. Sicut ergo hic intelligi debet Concilium de accidentibus tantum absolutis, ita ibi intelligi potest S. Damascenus de omni re quam plantaverat in naturâ seu essentia, id est, de omni re quæ intrinsecè constituit essentiam, totam scilicet humanitatem, quod conforme est aliis Patribus, & Theologis dicentibus Verbum assumpsisse humanitatem, non hominem.

Obicies quartò: si subsistentia sit quid positivum, humanitas Christi jam unita Verbo, est in statu violento, utpote naturali suâ perfectione orbata. Resp. negando sequelam, tunc enim solum aliquid est in statu violento ex ablatione alicujus perfectionis naturalis, quando aliunde non suppletur per aliquid æqualis, vel majoris perfectionis, prioris loco datum: hic autem in infinitis perfectiùs subsistit humana natura per subsistentiam Verbi, quam subsisteret per propriam.

Hinc infero non solum subsistentiam hominis distingui ab illius naturâ, sed subsistentiam etiam rerum irrationalium, utpote quæ non sunt magis simplices sub hac ratione quàm homo, Angelos etiam

IV. Dices; Patres non asserunt subsistentiam consistere in positivo. Contra, nec dicunt consistere in negativo.

V. Ex Conciliis deductur subsistentiam consistere in positivo.

VI. Non salvatur conceptus subsistentiæ in negatione.

VII. Obij. hinc sequi subsistentiam fuisse à Verbo assumptam.

Ostenditur hoc non sequi.

VIII. Nec sequitur humanitatem Christi esse in statu violento.

IX. Angeli etiam habent subsistentiam distinctam.

jam habere subsistentiam distinctam videtur probabilius, tum argumento ducto ab homine & animâ rationali, quæ in triduo mortis mansit unita hypostaticè Verbo: tum quia sicut non potest creatura esse sua operatio, ita nec sua subsistentia, ut ait S. Tho. hæc enim simplicitas videtur peculiaris Deo: tum demum suadet ex loco illo S. Pauli ad Hebræos c. 2. v. 16. ubi de Deo ait *Nusquam apprehendit Angelos, sed semen Abrahæ*, hoc est ut communiter exponitur, non sibi univert hypostaticè naturam Angelicam, sed humanam: qui locus probabiliter suadet intentum.

SECTIO IV.

Quis sit effectus formalis subsistentiæ.

I. Nullibi major vel opinionum diversitas, vel confusio, quam in hac quæstione, ita ut vix quidquam certi sit in quo pedem figere possimus, quod ex huius rei obscuritate provenit, utpote, quæ ex sola fide innotescit, natura quippe nullum præbet illius indicium.

II. Prima ergo est nonnullorum opinio effectum formalem subsistentiæ in hoc consistere, ut reddat naturam quam afficit independentem à subjecto sustentationis. Sed contrà primò, formæ materiales, ut postea videbimus sec. 9. n. 7. habent suam subsistentiam, & sanguis fuit assumptus à Verbo (licet secundum probabilem sententiam non vivat saltem animâ rationali) quod etiam de unguibus & capillis verum est, nullus tamen dicit has formas in corpore Christi creari. Contrà secundò, Angelus est essentialiter independens à subjecto, ergo non est cur ad hoc indigeat subsistentiâ distinctâ. Tertiò, ipsa subsistentia educitur ex potentiâ alicujus subjecti, ergo non dat subjecto suo denominationem, & effectum formalem independentis à subjecto sustentationis: sicut propterea non potest generatio reddere terminum suum independentem à subjecto. Quartò, quia jam idem est effectus formalis subsistentiæ, & creationis, quod nullus concedet.

Contrà, ipsa subsistentia educitur ex potentiâ subjecti.

III. Secunda aliorum sententia est, qui cum P. Vasquez affirmant effectum formalem subsistentiæ esse reddere naturam in se sistentem. Sed contrà, nam per naturam in se sistere, vel intelligunt non posse eam communicari alteri naturæ, vel non posse communicari alteri supposito, vel non primum, natura enim quævis, Angelica ex.gr. est ex naturâ suâ sistens in se hoc sensu, id est, non communicabilis seu non unibilis alteri naturæ, nec enim uniri potest natura Angelica humanæ, nec humana equinæ, aut leoninæ, ergo ad hoc non indiget aliquo distincto. Nec etiam secundum, nempe reddere naturam incommunicabilem alteri supposito, seu naturæ subsistenti, nil enim vetat naturam terminatam unâ subsistentiâ terminari aliâ, sive propriâ, sive alienâ ut ostendimus sec. sexta.

IV. Tertiò dicunt aliqui effectum formalem subsistentiæ esse reddere rem ita per se existentem, ut non sit in alio, tanquam in composito quod constituit. Sed contrà primò, ergo non est cur Angelus habeat subsistentiam, cum non egeat aliquo per quod reddatur ita per se existens, ut non possit esse in alio tanquam in composito, ex naturâ enim suâ non potest constituere compositum, nec ad hoc ullam dicit aptitudinem, sicut dicunt materia & forma, sed positivam repugnantiam. Contrà secundò, idem argumentum à fortiori urget in Deo, unde nullam habere deberet subsistentiam. Contrà tertiò, anima rationalis etiam unita corpori subsistit, sicut & materia, imò & omnes formæ materiales, ergo effectus

Varie refellitur hæc sententia.

formalis subsistentiæ non est ita reddere rem per se existentem, ut non sit in alio tanquam in composito.

Contrà quartò, nam singulæ partes, singuli palmi v.g. aquæ in mari vel fluvio habent suam subsistentiam, & tamen uniuntur aliis partibus, ergo subsistentia non reddit aliquid incommunicabile alteri tanquam composito. Dicere autem, ut nonnulli aiunt, quando gutta aquæ, ut in pluvîâ unitur mari perire semper totam subsistentiam & guttæ illius, & maris, videtur omnino gratis dictum, nulla enim huius rei assignari ratio potest, nisi petendo principium. Deinde non solvit difficultatem, adhuc enim pars illa unita habet subsistentiam, & tamen est in composito, ergo effectus subsistentiæ non est reddere rem incommunicabilem alteri tanquam composito.

Nec dici potest effectum formalem subsistentiæ non esse reddere rem incommunicabilem composito integrali, sed tantum substantiali, ac proinde fermentationem non esse de parte integrali, sed substantiali, materiâ scilicet & formâ: Contra enim est, idem namque formari potest argumentum in iis, nec videtur cur anima rationalis quando denuò unitur materiæ, perdat priorem subsistentiam. Deinde anima unita subsistit, saltem per subsistentiam totius, & tamen est in composito, ergo. Quod si dicas animam, dum est in hoc composito non posse uniri alteri, sic nec potest, licet non haberet subsistentiam. Tandem, subsistere secundum hos auctores est in se & per se sistere, sed non minus huic conceptui obest quod communicetur composito integrali, quam substantiali, ergo.

SECTIO V.

Rejicitur quartus modus explicandi effectum formalem subsistentiæ, & resolvitur quæstio.

Quartò affirmant alij effectum formalem subsistentiæ esse reddere naturam incommunicabilem alteri tanquam supposito, id est, tollere illius indifferentiam in ordine ad alia supposita & subsistentias alienas, ut scilicet non possit, dum habet hanc, ab iis terminari. Contrà, non est cur ibi detur quidquam ad tollendam indifferentiam, ubi nulla est, sed non habet natura indifferentiam ut uniatur alteri supposito, aqua ver.gr. ut uniatur igni, vel homo angelo, aut illius subsistentiæ, ergo &c.

Dices, tolli saltem indifferentiam, quam subjectum habet ad aliam ex propriis subsistentiis, & hunc esse effectum formalem subsistentiæ. Contrà, hic enim non est peculiaris effectus formalis ullius formæ, sed quasi effectus transcendens omnium, sic enim dicere quis posset effectum formalem caloris ut unum, vel ut octo, esse tollere indifferentiam subjecti ad alium calorem ut unum, vel ut octo, cum esse duo simul ejusdem rationis in eodem subjecto naturaliter non possint, & sic de aliis qualitatibus absolutis. Idem est in ubicatione, & formis respectivis, dicere enim quis eodem modo posset effectum formalem ubicationis esse tollere indifferentiam subjecti ad aliam ubicationem in eodem loco, cum plures ibi sint possibiles, sed simul impossibiles. Sicut ergo nullus ad hanc solummodò indifferentiam tollendam assignat formam aliquam, nisi alius quispian sit illius finis, ut in ubicatione determinare ad hoc spatium, potius quam ad illud &c. ita nec in subsistentia hoc solum sufficit ad effectum illius formalem.

Dices secundò, non addi subsistentiam, ut tollat naturalem indifferentiam in ordine ad alienum suppositum, ubi enim non est naturalis indifferentia, ut dictum

V.
Refutatur
ulterior
compositio
integrali.

VI.
Idem ostenditur in
composito
substantiali.

I.
4. Sent. est
subsistentia
reddere rem
incommunicabilem
alteri tanquam
supposito.

Rejicitur.

II.
Nec dici
potest tollere
indifferentiam
ad aliam ex
subsistentiis
propriis.

III.

III.

Dices sub-
sistentia
tollit indis-
cretiā ad
habendum
aliā sub-
sistentiam
supernatu-
raliter.

Resp. sub-
sistentiam
primario
respicere res
intra ambi-
tū natura.

IV.
Effectus
formalis
subsistentia
est, ut sit
ultimus
terminus
naturæ.

V.
Secundo ex
eo probatur,
quod res
alia habeat
suum com-
plementum.

VI.
Nec hinc
sequitur do-
bere sub-
sistentiam in
creatis ope-
rari simul
cum naturā
physicā.

dictum est supra in impugnatione hujus sententiæ, non est cur tollatur, sicut si Petrus non posset esse nisi in uno loco, non est cur daretur ei ubicatio distincta, nec cur detur oculo qualitas, quæ ipsum impediatur a receptione auditionis. Datur ergo subsistentia ut impediatur quo minus natura, non naturaliter, sed supernaturaliter uniatur alteri supposito. Contrā primò, postea enim videbimus utrum natura habens propriam subsistentiam non possit divinitus terminari simul alienā. Contrā secundò & præcipue, subsistentia enim est connaturalis proprietati, connaturaliter naturæ debita, ergo ex primario suo conceptu dicere solum debet ordinem ad res intra ambitum causarum naturalium, nec respicit primario Deum ut auctorem supernaturalem: quævis enim forma naturalis habet effectum naturalem sibi proportionatum, & respicit directè solas naturæ leges, nec peculiari modo respicere potest ordinem supernaturalem, saltem tanquam præcipuum quasi suum intentum, quod tamen hic contingeret.

Dicendum ergo, munus & effectum formalem subsistentiæ esse ut sit ultimus terminus & complementum naturæ. Hoc probatur primò ex sanctissimā Trinitate, ubi tres illæ subsistentiæ idem repertiuntur, ut ultimò terminent, & compleant naturam Divinam, ergo & in creatis simile quid debet reperiri, præsertim cum, ut dixi, totum fundamentum quod habemus ad astraendam hujusmodi subsistentiam, defumatur ex fide. Non tamen est propterea necessarium, ut quævis natura habeat tres subsistentias, sicut habet divina: ibi enim duplex munus habet subsistentia, ut compleat scilicet, & ut personas distinguat; at in creatis non est cur habeat hoc secundum, cum ipsæ naturæ distinguantur per se, quod non contingit in divinis, eadem enim est natura omnium trium Personarum.

Secundò probatur: nam in probabili sententiā res quævis continua habet sua puncta terminativa: res item omnes habent sua complementa accidentalia, per quæ compleantur, saltem imperfecto quodam modo, ut flos colorem & odorem, lac dulcedinem, sol lucem &c. eadem ergo ratione & substantiæ debitum est complementum aliquod substantiale, ei proportionatum, per quod compleatur, & perficiatur intrinsecè in ratione existendi completè.

Dices; ergo subsistentia debet unā cum substantiā operari, & physicè producere actiones, hoc enim præstant subsistentiæ Divinæ in Patre & Filio. Resp. negando consequentiam, ratio enim cur in Divinis subsistentia sit comprincipium, saltem parziale productivum in Patre & Filio est, quia principium producens debet saltem inadæquatè, distinguì à termino producto, cum nihil possit primò producere se: in Divinis autem nulla est distinctio, ubi non est relatiō per productionem oppositi. Cum itaque, ut dixi, naturæ in creatis distinguantur realiter, nil opus ut subsistentia ad hoc sit principium partialiter influens & producens. Hæ rationes in re tam obscuræ sufficiunt ad probandum effectum formalem subsistentiæ, quam cum constet ex fide dari, & non appareat quis aptior assignetur illius effectus, satis congruè assignatur iste, ut his argumentis valde probabiliter suaderetur.

SECTIO VI.

Possine natura aliqua terminari duplici subsistentiā.

I.
Supponitur
posse sub-
sistentiam

Supponimus pro præsentī (de quo disputabitur sec. 8.) posse subsistentiam unius naturæ uniri alteri, non numero tantum, sed etiam specie distinctæ

nempe non solum posse subsistentiam Petri uniri Paulo, sed etiam subsistentiam Michaëlis posse uniri Gabrieli, specie à Michaële distincto, subsistentiam Angeli posse uniri naturæ humanæ &c. Et certum est posse subsistentiam Divinam uniri naturæ humanæ, cum de facto assumpta sit à Verbo.

Prima sententia negat posse naturam terminatam propriā subsistentiā simul terminari alterā, saltem alienā, licet nonnulli ex his auctoribus non negent posse simul terminari duplici propriā. Unde affirmat hæc sententia, si Persona aliqua Divina assumere naturam humanam aut Angelicam, quæ prius extitisset terminata propriā subsistentiā, debere hanc necessariò destrui, nec posse per Divinam potentiam contrarium contingere: ita Scotus in 3.d. 1.q. 2. §. Ad Questionem igitur, Durandus in 1.q. 3. ad 2. Capreol. in 3.d. 1. Cajet. 3.P. q. 3. a. 6. Henric. quodl. 6. q. 7. Suarez 3.p.d. 14. l. 1. Vasquez 3.p.d. 29. c. 2. n. 6. & alij.

Secunda sententia universim asserit posse naturam habentem propriam subsistentiam simul terminare alienam; ita P. Hurt. d. 11. Met. §. 7. P. Arriaga hic d. 4. l. 13. n. 118. P. Oviedo hic cont. 6. p. 5. n. octavo, & alij.

Prima Conclusio: Potest natura aliqua supernaturaliter simul terminari duplici subsistentiā propriā. Ita auctores secundæ sententiæ, Suarez etiam 3.p.d. 14. l. 1. fine, & Valq. 3.p.d. 29. c. 2. n. sexto. Ratio est, quia non solum nulla hujus rei apparet impli- cantia, sed à paritate aliarum rerum videtur valde probabiliter suaderi: sic enim d. 18. Phy. l. 5. ostendi posse dari duplicem actionem totalem: & communis sententia affirmat posse duas formas substan- tiales homogeneas, duas scilicet formas ignis nume- ro tantum distinctas, esse simul in eadem parte ma- teriæ, & alia hujusmodi.

Secunda conclusio: potest etiam eadem natura simul terminari duabus, aut pluribus subsistentiis alie- nis. Ita præter auctores n. 3. citatos sentit Vasquez d. illa 29. n. 6. & alij. Ratio est, quia posito quod sub- sistentia aliena possit terminare aliam naturam, de quo postea, nulla specialis hac in re est difficultas major, quam quod natura simul terminetur à dua- bus subsistentiis propriis, & admittunt omnes, qui docent posse eandem numero naturam simul à tri- bus Divinis Personis assumi, quod docet in primis S. Thomas 3.p. q. 3. corp. Alensis 3.p. q. 2. memb. 4. D. Bonav. in 3.d. 1. a. 1. q. 3. Gab. in 3.d. 1. q. 1. a. 3. dub. 3. Okam in 3.d. 1. q. 1. a. 3. Henr. quodl. 6. q. 7. Capreol. in 3.d. 1. q. 1. & alij plurimi. Tota ergo diffi- cultas eo devolvitur, an scilicet possit eadem natu- ra simul propriā & alienā subsistentiā terminari.

Tertia conclusio: potest natura aliqua terminata propriā subsistentiā simul terminari alienā. Est con- tra auctores primæ sententiæ, eam tamen tenent au- ctiores secundæ. Ratio est primò, nulla enim hujus rei assignari potest urgens implicantia, ut constabit ex solutione argumentorum sec. sequente. Conf. communis sententia affirmat, nec abnuunt plerique ex adversariis, posse eandem naturam humanam, aut Angelicam à tribus Divinis Personis simul assumi, ergo & existens in propriā subsistentiā poterit ab unā ex Personis Divinis assumi. Hanc consequen- tiam acutissimus Scotus ait. negari non posse, qua de causā negat ipse antecedens: contraria tamen sententia, ut dixi, est communis.

unius na-
tura alteri
naturæ uni-
ri.

II.
1. Sent. est
posse natu-
ram termi-
nari duplici
propriā sub-
sistentiā,
non duplici
alienā.

III.
Secundæ
sententiæ.

IV.
Potest natu-
ra simul
habere duas
subsistentias
propriās.

V.
Potest na-
tura habere
simul duas
subsistentias
alienas.

VI.
Potest na-
tura termi-
nari simul
subsistentiā
propriā, &
alienā.

SECTIO VII.

Argumenta contententia non posse naturam aliquam terminari simul substantia propria & aliena.

I. *Natura naturam est per se per alienam substantiam quam per propriam.* Objicies primò, cum P. Suarez citato, & ex parte idem affirmat Valquez: non potest eadem natura simul esse per se, & esse in alio, hæc enim non minus sunt effectus contradictorii, quam rectum & curvum, generari & creari respectu ejusdem rei. Resp. negando suppositum, nempe naturam terminatam aliena substantia, non verè esse per se per illam; idem enim est effectus formalis primarius omnis substantiæ, unde non minus est per se humanitas Christi modò per substantiam Verbi, quam esset per propriam, cum Verbum non det alium effectum formalem, vel quasi formalem, quam daret substantia creata cujus locum supplet.

II. Si autem per esse in alio intelligant terminari aliena substantia, concedi poterit naturam illam esse in alio, hic tamen effectus non contradicit priori, sed habet naturam eundem effectum à diversis formis, cum omnes substantiæ in hoc conveniant quod tri-
Quo sensu esse per se, & esse in alio non sunt opposita. buunt naturis quas afficiunt, esse per se. Esse ergo per se, & esse in alio hoc sensu non sunt contradictoria, si proveniant à diversis formis; unde sicut potest idem corpus per diversas ubicationes esse simul distans & propinquum respectu alicujus termini, ita & esse per se & esse in alio. Quod etiam verum existimo de generatione & creatione, posse scilicet rem eandem simul per diversas actiones generari &

Aliud est de rectitudine, & curvatura. creari, ut ostendit in phys. d. 4. r. s. 2. n. sexto. Aliud est de rectitudine & curvatura, cum rectitudo dicat locationem corporis in tali spatio, & negationem alterius locationis, quam dicit curvitas.

III. *Clare refellitur Nestorius.* Objicies secundò cum eodem Suarez: Patres ex verà & substantiali unione Verbi ad humanitatem colligunt hanc non habere propriam substantiam, & inde refutant Nestorium. Resp. benè colligi ex unione ad substantiam Verbi tolli propriam, cum ex naturâ rei debeat desinere, Patres autem solum loquuntur de facto, ex quo abundè refellitur Nestorius; nec quæsierunt, quid de potentia absoluta contingere potuisset.

IV. *An natura uniretur pluribus substantiis, faceret unum per se cum omnibus.* Urgebis, aliquos ex Patribus asserere, si essent in Christo duæ Personæ fore unionem tantum accidentalem. Contrà primò, tres Personalitates Divinæ terminant eandem naturam Divinam, cum qua tamen non constituunt unum per accidens, quia non terminant se invicem, ergo si ita uniatur personalitas Verbi humanitati habenti propriam substantiam, ut non uniatur substantiæ, non necessariò facit cum eâ unum per accidens. Quod etiam videtur clarum in sententiâ adversariorum dicentium posse eandem naturam creatam assumi à tribus Personis Divinis, cum quibus tamen non constitueret unum per accidens.

V. *Solum volunt Patres fieri unum per accidens, quando una substantia uniretur alteri substantiæ.* Patres ergo dicunt unionem tunc fore accidentalem; quando personalitas nova adveniret naturæ ut terminatæ propriâ substantiâ, seu quando uniretur ipsi substantiæ, cum qua nullam habet proportionem ad faciendum unum per se. Hanc esse mentem Patrum aperte colligitur ex Concilio Ephesino can. 13. ubi dicitur Verbum non esse factum hominem solâ assumptione personæ, seu naturæ terminatæ substantiâ: Quod si factum fuisset, inquit Patres, unio non fuisset substantialis, sed per accidens: sicut si forma ligni uniretur materiæ ferri ut informatæ formâ ferri, faceret unum per accidens,

sic enim uniretur formæ ferri: simpliciter tamen non est necessarium ut uniat hoc modo, sed uniri immediatè poterit materiæ, etiam informatæ formâ ferri, & tunc, non obstante hac formâ, fieret unum per se.

Objicies tertio cum Cajetano & aliis: necessariò debere in hoc casu Verbum terminari ad Personam quâ personam, persona enim nihil aliud est quàm natura terminata substantiâ, ergo. Conf. actiones & passionis sunt suppositorum, ergo secunda substantia advenit naturæ ut substantiæ. Contrà, Pater æternus potest assumere naturam humanam terminatam substantiâ Verbi, & facere unum per se cum illâ, ergo tunc non assumeret personam. Contrà secundò, potest secundum omnes ferimè natura terminata propriâ substantiâ terminari aliâ propriâ, quæ tamen non accederet personæ formaliter, nec unum per accidens, sed per se cum naturâ illâ constitueret.

VII. *Aliæ actiones sunt suppositorum, non illa quæ est productio substantiæ.* Ad argumentum ergo & confirmationem resp. licet actiones & passionis sunt suppositorum, hoc tamen intelligi debere de aliis actionibus & passionibus præter productionem vel unionem substantiæ: sicut enim prima unio veleductio substantiæ non est suppositi, seu naturæ substantiæ, ita nec reliquæ sive substantiæ illæ sint propriæ, sive alienæ: sicut etiam licet aliæ operationes sint corporis ubicati, non tamen productio ubicationis. Ratio est, quia aliæ actiones & passionis supponunt rem substantem, ita ut connaturaliter prius subsistere debeat, quàm ullo modo agat, una autem substantia non supponit aliam, imò connaturaliter expellit, ergo substantiæ omnes respiciunt naturam disparatè, & secundum se, non ut substantem.

VIII. *Quo sensu subordinatio inter substantias propriam & alienam.* Dices; quando eandem naturam terminat substantia propria & aliena, propria habet magis intrinsicam connexionem cum illâ naturâ, ergo est quædam inter illas subordinatio. Distinguo consequens est quædam subordinatio, hoc est, una magis connaturaliter debetur quàm alia, concedo; ita ut aliena substantia supponat propriam, nego: sicut, si idem corpus esset in eodem loco circumscriptivè & definitivè, licet circumscriptiva ubicatio sit magis connaturaliter debita quàm definitiva, non tamen esset ea subordinatio, ut hæc supponeret illam. Et clariùs si in materiam dispositam per calorem ut octo indueretur simul forma ignis & aquæ, licet illa magis connaturaliter materiæ illi secundæ, ut loquuntur philosophi, debeat, forma tamen aquæ non illam præsupponit, nec facit unum per accidens cum illâ materia, esto in sensu dicto prius sit in illa forma ignis, hoc est magis connaturaliter.

IX. *Ultimò completum reduplicativè non potest ulterius compleri, potest completum specificativè.* Objicies quartò: implicat ultimum ulterius terminari, ergo implicat ultimum completum substantialiter ulterius compleri substantialiter. Contrà primò, natura creata terminata unâ substantiâ divina, & completa ultimum substantialiter ab illa, potest assumi ab alia. Contrà secundò, natura habens unam substantiam propriam potest juxta hos auctores habere simul aliâ propriam. Quod idem est de materia completa per unam formam, ergo & natura completa substantialiter per unam substantiam poterit adhuc compleri per aliam. Distinguo itaque antecedens, implicat ultimum reduplicativè, seu quâ ultimum ulterius compleri, concedo antecedens, specificativè nego, ut exemplis jam positis monstratum est. Verum est quidem quando natura est completa ultimum per aliquam formam, non posse dari aliam quæ connaturaliter petat hac stante illam informare, sic enim esset completa ultimum, & non esset.

Objicies quintò: posito quod natura humana terminaretur simul propria substantia & divina, hic

Obicitur homo non significaret suppositum Divinum, sed humanum tanquam magis connaturale: sicut si in Eu-
Hic Homo charistia maneret substantia panis, particula hoc il-
significaret lam demonstraret, non corpus Christi, ut docent
suppositum Theologi, quia substantia panis est accidentibus illis
humanum. connaturalis.

XI. Resp. concedendo in eo casu verba *hic homo* in
Respond. maximè proprio sensu non. significatura suppositum
Hic Homo divinum, sed humanum, utpote quod humanitati
tunc prima maximè est connaturale. Addo tamen cum *Homo*,
rio signifi- saltem secundariò significet quodvis suppositum in
cat suppo- naturà humanà, posse *hic homo* secundariò significare
situm huma- suppositum Divinum ut unitum naturæ humanæ:
nam, secun- verè enim in eo casu Verbum non minùs esset ho-
dum Divi- mo, quam modò. Unde hæc & similes propositiones
nium. tunc essent veræ *Hic homo est Deus. hic homo creavit ca-*
los &c. si *hic homo* sumatur: cum aliqua reduplica-
tione, nempe in secundarià acceptione, ut scilicet
significat suppositum Divinum unitum naturæ hu-
manæ.

SECTIO VIII.

*Virum substantia creata uniri hypostaticè
possit alteri naturæ.*

I. *Statu* *questionis.* Quod aliis verbis proponi à nonnullis solet, ut-
trum substantia creata possit alienam naturam
terminare, eique effectum suum formalem tribue-
re? supponimus autem pro præsentì substantiam non
esse modum, sed rem absolutam. Quid verò dicen-
dum sit, si sit modus, dicetur postea.

II. *1. Sent. ne-* *gat posse* *substantia* *creatam* *uniri alteri* *naturæ.* Prima sententia negat posse substantiam creatam
terminare alienam naturam: ita Card. Lugo d. 12. de
Incarn. sect. 7. n. 88. Durandus in 3. d. 1. q. 5. Valen-
tia 3. p. d. 1. q. 3. p. 5. §. *si priori.* de personis, seu substi-
tentiis, quæ de facto sunt creatæ, licet §. *si autem.*
concedat possibilem esse substantiam creatam, quæ
terminet alienam naturam. Valquez 3. p. d. 25. ca. 2.
n. 12. & c. 3. per totum. Ratio unica est quòd non de-
tur in rebus creatis huiusmodi lata obedientialis po-
tentia passiva, ut vel natura creata in se recipiat alic-
nam substantiam creatam, vel hæc eam termi-
net.

III. *Potest substi-* *ficientia crea-* *ta termina-* *re alienam* *naturam.* Prima Conclusio: probabilius existimo posse sub-
stantiam creatam terminare alienam naturam, ei-
que effectum suum primarium tribuere. Ita Okamus
in 3. q. 1. dub. ultimo, & Nominales communiter, Al-
bertin. in Prædicam. substantiæ coroll. 7. Valentia ci-
tatus n. præcedente de substantiâ possibili, P. Hurt.
hic d. 11. f. 8. n. 102. P. Arra, hic d. 4. f. 13. n. 103. &
ex recentioribus non pauci.

IV. *Probatur à* *paritate a-* *lium re-* *rum.* Ratio est, si enim substantia creata non sit mo-
dus, nulla apparet implicantia cur communicari al-
teri naturæ non possit, id quæ non numero tantum,
ut est substantia Petri respectu naturæ Pauli, sed etiam
specie distinctæ. Conf. videmus alias res abso-
lutas posse naturaliter deservire diversis substantiis,
ut eandem quantitatem diversis formis substantia-
libus, idem etiam calor, qui fuit in ligno, postea est
in igne & sic de aliis: quidni ergo idem contingere
possit in substantiis, supernaturaliter.

V. *Natura* *humana ha-* *bet capaci-* *tatem ad* *unionem* *hypostaticam* *creæ & ad* *substantiam* *angelicam.* Secundò probatur: major est improprio inter
naturam humanam & unionem hypostaticam, quam
inter eandem naturam humanam & substantiam
Angelicam, ergo si in naturà humanà, ut omnes fa-
teri debent, sit potentia obedientialis ad unionem
hypostaticam, à fortiori erit ab substantiâ crea-
tam, Conf. ex potentia obedientiali passivà animæ
ad unionem hypostaticam colligunt Theologi po-
tentiam & capacitatem in formà cadaveris, & aliis

formis materialibus ad eandem, quidni ergo simi-
liter ex potentia in eadem animà ad hanc unionem
licebit colligere potentiam ad habendum divinitus
alias substantias?

Nec etiam ex parte substantiæ creatæ est repu-
gnantia, cum non arguat nimiam in eà perfectionem,
quod sustenter alienam naturam: primò, quia susten-
tare hic non est aliud, quàm terminare. Deinde quia
hoc facit virtute Divinà, sicut corpus eadem virtute
poni potest in duobus locis. In Verbo autem arguit
perfectionem posse terminare naturas creatas, quod
id præster naturaliter, ac proinde sicut arguit per-
fectionem in Deo posse naturaliter supplere defectus
causarum creatarum efficientium, ita & posse eodem
modo supplere creatas substantias. Et per hoc solvi-
tur præcipuum fundamentum contrariæ sententiæ,
quod deducebatur ex nimia perfectione, quæ foret
in substantiâ creatà, si elevari posset ad alienam na-
turam terminandam.

Dices; nullum sequitur bonum universo, sed po-
tius confusio ex eo quod concedatur substantiis
creatis posse terminare alienas naturas. Resp. in iis
quæ purè sunt per potentiam obedientialium, nul-
lam expectandam esse peculiarem utilitatem univer-
si, sed sufficere ostensionem virtutis Divinæ, ut con-
stat in mille exemplis. Quæ enim utilitas universo
quod natura creata simul terminari possit pluribus
substantiis propriis; quòd calor & frigus ut octo
possint simul esse in eodem subjecto; quod penetra-
ri possint corpora inter se &c. quæ tamen negari
nequeunt omnipotentia divinæ. Tollitur autem om-
nis confusio per hoc quod horum exequutio subfit
infinitas sapientiæ Dei.

Secunda Conclusio: licet substantia creata esset
modus, adhuc probabile mihi videtur posse (retentà
immediatà affectione proprii subjecti) per unionem
à se distinctam uniri alteri naturæ, eique suum effe-
ctum formalem communicare: ita Valquez 3. p. d.
25. c. 2. & probile censet P. Hurt. hic d. 11. f. 8. num.
100. & P. Arr. hic d. 4. f. 13. n. 103. contra P. Oviedo
hic cont. 6. p. 5. n. 3.

Ratio est quia in hoc nihil sit contra essentiam
modi, qui solum petit proprio subjecto uniri imme-
diatè, quia scilicet respectu illius tantum est modus,
unde alteri unitur non ut modus, sed ut res absolu-
ta. Conf. ubicatio, ut ostendi d. 34. Phy. sect. 3. licet
immediatè afficiat spatium, corpori tamen, & omni
rei ubicatæ unitur per unionem distinctam, quia sci-
licet non est modus respectu rerum, sed tantum re-
spectu spatij. Conf. secundò, uniones continuativæ
quantitatis, vel albedinis, licet afficiant immediatè
partes quantitatis, vel albedinis, quas inter se uniunt
continuativè, materiæ tamen uniuntur per unionem
distinctam, non minùs quàm reliquæ partes albedi-
nis, quia uniuntur respectu partium, quas continuant,
sicut modi, respectu verè subjecti informationis,
nempe materiæ, non sunt modi, sed accidentia ab-
soluta. Ergo & substantia licet respectu suæ naturæ
sit modus, cui proinde uniri nequit per aliam unio-
nem, respectu tamen aliæ naturæ, cum non sit mo-
dus, potest ei uniri per unionem distinctam.

Dices; ergo & unio respectu extremi, cuius non
est modus, uniri poterit per aliam unionem. Resp.
negando consequentiam de unionem ejusdem ratio-
nis nec enim magis potest una unio per aliam ejus-
dem rationis uniri, quàm una albedo per aliam deal-
bati. At verò quod substantia uniatur nulli in se-
quitur inconveniens, cum non recipiat eandem de-
nominationem, sed diversam: ut verò servetur pari-
tas, substantia non magis potest reddi subsistens
per aliam substantiam, quàm una unio per aliam
uniri, in hoc enim eadem est de utrisque ratio. Se-
cundò

VI. *Non est ni-* *mia perfe-* *ctio in sub-* *stantiâ* *creata posse* *terminare* *alienam* *naturam.*

VII. *In iis, quæ* *supra na-* *turam sunt,* *non expe-* *ctatur sem-* *per peculi-* *ris utilitas.*

VIII. *Licet esset* *modus, pos-* *set termi-* *nare alie-* *nam natu-* *ram.*

IX. *Ratio est,* *quia respec-* *tus aliæ* *naturæ non* *est modus.*

Declaratur *exemplo* *unionem* *humani & s.*

X. *Dices, ergo* *unio poterit* *aliâ unione* *uniri.* *Resp. aliâ* *homogeneâ* *non posse,* *hic se-* *roganda.*

cundò dico, unionem posse sub aliquâ ratione aliâ unionem uniri, ut jam num. præcedente ostendi in unionibus continuativis, & postea probabo sectione decimâ.

SECTIO I

De substantiâ compositi.

I. **D**isputari plerumque solet hæc quæstio in Physicis, dum de materiâ & formâ, nos tamen huc eam remissimus, tanquam ad locum magis proprium, ut omnia, quæ ad substantiam spectant, si mul expedirentur, tum quod nisi explicatâ naturâ substantiæ, quæstio hæc commodè intelligi non possit.

II. Varij de more hac in re sunt dicendi modi. Asserunt aliqui animam rationalem, etiam in corpore habere propriam substantiam, formas verò materiales non habere, nec etiam materiam, quod à formâ dependeat. Ita P. Molina 1. p. q. 29. a. 1. d. 3. §. Ex dictis, & Cajet. 3. p. q. 6. a. 3.

III. P. Suarez d. 34. Met. sect. 5. licet materiam & animam rationalem subsistere assermet, numero tamen 42. asserit formas materiales nullam habere substantiam, ne quidem partialem, eò quod dependeat à materiâ, tanquam à subiecto materialiter in eas influente, citatque in hanc rem S. Augustin. lib. de Ecclesiast. dogmatibus c. 16. & 17. tom. 3. dicentem *solum hominis animam esse substantivam, animas verò brutorum non esse substantivas*. Numero tamen 43. ait ex parte formarum materialium esse modum quendam, qui unâ cum substantiâ materiæ concurrat ad componendam integram substantiam totius.

IV. Tertiò, docent alij tam materiam, quam formam subsistere, non tamen per substantias partiales, quarum quæque suam habeat sibi propriam, sed per unam totalem substantialiter, ut ita dicam, indivisibilem, divisibilem tamen integraliter. Ita Vasquez 3. p. 101. l. d. 32. c. 4. n. 19. & 1. p. d. 125. c. 4. n. 17. & d. 174. n. 15. Quam etiam sententiam sequi videtur P. Arriaga hic d. 4. §. 9. n. 69. & alij nonnulli.

V. Quarta demum sententia est materiam & formam in composito non habere unicam totalem substantiam modo dicto indivisibilem, utrique communem, sed singulas habere partiales substantias, sibi proprias, quæ in unam integram ex his tanquam ex partibus constent, ita P. Hurt. d. 2. Phys. l. 7. n. 100. P. Oviedo hic cont. 6. p. 4. n. 13. estque communior inter recentiores opinio.

VI. Prima conclusio: materia prima, & anima rationalis, etiam dum actu constituunt compositum, subsistunt. Hanc conclusionem negant qui pro primâ sententia num. 2. sunt relati, reliquarum tamen sententiarum auctores admittunt. Probatur: nihil enim obstat quo minus subsistant, utraque enim à se invicem est independens, & Ens per se, etiam dum actu unum totum constituunt, ergo tunc etiam possunt, subsistere. Unde falsum est, quod in primâ sententiâ asserbatur, materiam scilicet pendere à formâ, est enim ab eâ planè independens, ut in Physicis ostendi, dum de naturâ materiæ.

VII. Secunda Conclusio: etiam forma materialis in composito subsistit. Ratio est, quia substantia est passio & proprietâs substantiæ, sicut inherencia accidentis, cum ergo formæ materiales verè sint substantiæ, æquè debetur ipsis connaturaliter substantia, ac inherencia debetur accidenti. Deinde, effectus formalis substantiæ non est reddere terminum, quem afficit, independentem à subiecto sustentationis, sic enim idem esset effectus formalis substantiæ & creationis, quod nullus dicit. Videantur dicta su-

prâ sect. quarta, numer. secundo, ubi plura in hanc rem adduxi.

Nec obstat quod num. tertio ex S. Augustino ad hoc probandum est allatum, ubi, ut vidimus, ait S. Doctor *Animas brutorum non esse substantivas*, idè e-
nim ait eas non esse substantivas, non quod verè non sint substantiæ, & consequenter habeant substantiam, passionem, ut dixi, omni substantiæ naturaliter debitam, sed eas asserit non esse substantivas quòd cum insint subiecto sustentationis, imitentur hac in parte accidentia, & alteri hoc sensu quasi adjaceant, sicque hoc nomine adjectivæ potius videantur quam substantiæ, licet ut dixi certum sit eas esse substantias: ac proinde habere debent substantiam, quæ est proprietas substantiæ.

IX. Tertia Conclusio: substantia compositi sive una sit, & indivisibilis substantialiter & specificè, sive duplex, est tamen divisibilis integraliter. In hac conclusionem omnes sententiæ relatæ conveniunt: licet enim P. Vasquez 3. p. tom. 1. d. 32. c. 4. num. 21. nolet partes illas, ex quibus quævis substantia componitur, vocari partiales substantias, concedit tamen esse partes integrantes, sicque substantia illa totalis, quam, ut numer. quarto vidimus, statuit ipse in composito, non est juxta ipsum integraliter indivisibilis.

X. Quarta Conclusio: probabilis mihi videtur cum auctoribus quartæ sententiæ supra num. 5. proposita, substantiam cujusvis compositi substantialis esse substantialiter duplicem, & habere duas partiales substantias, ex quibus una totalis substantia componitur.

XI. Probatur primò, nam substantiæ compositæ magis congruit substantia composita quam simplex, utpote magis ei proportionata. Secundo, convenientius naturis rerum est talem ordinem institui, ut materia, quæ est substantia permanens, habeat substantiam substantiam stabilem ac permanentem, quæ substantia non semper formæ mutetur, ut contingit in contrariâ sententiâ, si enim una sit indivisibilis substantia materiæ & formæ, quoties per se forma aliqua materialis, quod frequenti sime, ut videmus, contingit, toties deberet perire substantia materiæ, utpote eadem cum substantiâ formæ, hæc autem, pereunte formâ, unâ cum illâ necessariò destruitur.

XII. Tertiò probatur, prius materia debet esse completa intrinsecè, seu habere omnem perfectionem sibi ab intrinsecò debitam (qualis est substantia, utpote quam per emanationem, ut ipsi adversarii tatenur produci) quam quidquam recipiat ab extrinsecò: in contrariâ autem sententiâ prius acciperet formam ab extrinsecò, quàm habeat substantiam: cum enim juxta hos auctores, substantia sit eadem materiæ & formæ, forma materialis debet prius esse, sicque inesse materiæ, quàm materia habeat substantiam: unde in tertio tantum signo habet substantiam, cum habeat formam in secundo. Conf. substantia juxta communem philosophorum sententiam est conditio prærequisita ad agendum & producendum aliud præter ipsam substantiam, ut optimè probat Card. Lugo d. 3. de Incar. sect. 1. n. 7. ergo antequam materia agat, & quidquam aliud producat, debet habere substantiam.

XIII. Hæc, fateor, non convincunt, sed in re dubiâ, & ubi agendum est conjecturis, majorem meo judicio vim habent ad probandum substantias partiales, quàm quæ à contrariis opinantibus afferuntur ad probandum totalem.

XIV. Dices cum P. Arriaga hic d. 4. sect. 9. numer. 66. *Non sunt multiplicandæ entitates sine necessitate*, sed nulla est necessitas ut materia habeat propriam substantiam distinctam ab existentia formæ cum duæ partes

VIII. Quos sensu
dixit S. Augustinus
Animas
brutorum
non esse substantivas.

X. Substantia
compositi
constatur
ex duabus
partialibus.

XI.

XII. Conveniens est, ut
substantia
materiæ non
toties periret.

XIII. Prius debet
materia
esse completa
intrinsecè,
quàm quid-
quam recipiat
ab extrinsecò.

XIV. Hæc probabilem
red-
dunt hanc
sententiam.

Dices; non sunt multiplicandae perfectiones sine necessitate, ergo non est cur talis perfectio substantiae tribuatur, ut eadem sit terminus intrinsecus, & complementum materiae simul & formae, cum per duas partiales; ut vidimus, id fieri commodè possit.

XV. Resp. itaque distinguendo maiorem, non sunt multiplicandae entitates sine necessitate simpliciter, nego maiorem; sine necessitate secundum quid, seu ob maiorem congruitatem, & convenientiam, concedo. Congruitates verò & convenientias huius rei supra adduximus in probatione nostrae sententiae n. 11. & 12. sicut ex. gr. nulla est necessitas simpliciter, cur non possit eadem entitas esse ubicatio & duratio, vel actio & ubicatio, ut multi de facto esse affirmant, & tamen id ab huius sententiae auctoribus non admittitur.

XVI. Dices secundò cum eodem: substantia Verbi unica complet substantialem, & perficit totam humanitatem, & animam scilicet & corpus, ergo idem fieri potest ab eadem substantia creatà. Resp. non negare me id fieri posse, sicut & eadem entitas potest esse ubicatio, & actio, nego tamen de facto rem ita se habere, cum contrarium naturis rerum longè sit congruentius, ut jam ostensum est. Verbum ergo per suam infinitam virtualitatem supplet vices utriusque substantiae partialis creatae.

SECTIO X.

An unio etiam inter animam & corpus habeat propriam substantiam.

I. Prima sententia est negativa: ita P. Hurt. d. 2. Phy. f. 7. n. 115. ubi absolute negat unionem inter materiam & formam, vel in homine, vel in alio quocunque composito substantiali habere propriam substantiam.

II. Secunda sententia è contrà affirmat unionem etiam inter materiam & formam in quovis composito substantiali habere propriam substantiam. Ita P. Suarez tom. 1. in 3. p. d. 17. sect. 5. §. secundo modo, quamvis (quod mirum est) non clare loquatur. P. Arriaga hic d. 4. sect. 10. num. 76. & 77. P. Oviedo hic cont. 6. p. 4. num. 14. Hanc etiam sententiam tenet Card. Lugo d. 12. de Incar. sect. 5. num. 61. licet enim nolit dari in composito substantiali plures partiales substantias, sed unicam totalem, ait tamen hanc immediatè terminare, non materiam tantum & formam, sed etiam unionem, ergo unio juxta ipsum habet etiam substantiam, licet indistinctam à substantiis partium.

III. Conclusio: existimo cum authoribus secundae sententiae unionem inter materiam & formam habere substantiam ad se terminatam, quā non minùs subsistit, quā materia & forma. Unde dis. 10. de Incar. f. 4. ostendi unionem inter animam & corpus de facto fuisse à Verbo assumptam.

IV. Ratio est, quia cum sit quid per se spectans ad constitutionem naturae substantialis, & substantia, non est, cur quis ei neget propriam substantiam partialem, & consequenter cur non possit hæc suppleri à Verbo, sicut possunt substantiae partiales materiae & formae. Deinde, substantia est ultimus terminus & complementum naturae, unionem autem non esse secludendam à ratione naturae ostendimus in Phy. d. 16. f. 1. n. 4. ex definitione naturae ab Aristotele traditae.

Nec obstat quod opponunt aliqui, unionem scilicet non posse per aliam unionem uniri, ne sequatur processus in infinitum, hoc enim inconveniens tunc

solum sequitur, quando unitur per unionem ejusdem rationis, idque ex naturali exigentiā, ut si unio informationis egeat aliā unionem informationis, per quam uniatur, non verò quando unitur per unionem diversae rationis. Sic omnes concedunt puncta continuativa a ledinis, & formae substantialis materialis uniri materiae per unionem informationis ut dixi sect. 8. n. 9.

Dices, si unio inter animam & corpus habeat propriam substantiam; ergo & unio quā hæc unio unitur Verbo, cum sit substantialis, habebit propriam substantiam, ergo hæc substantia uniri illi unioni debet per aliam unionem, hæc verò etiam similiter habebit suam substantiam, & hæc iterum suam unionem, sicque in unionibus & substantiis procedetur in infinitum.

Resp. negando primam consequentiam: sicut enim actio, quā producit ubicatio, & unio quā in nostrā sententiā (qui ubicationem dicimus non esse modum) unitur rei ubicate, non sunt in loco per aliam ubicationem, sed seipsis, imò propriè non sunt in loco ut quod sed ut quo: ita unio hypostatica, quā subsistit per unio inter animam & corpus unitur Verbo, cum non subsistat ut quod sed ut quo, & integret quasi simul cum Personalitate Verbi unam substantiam completam in actu secundò, seu unum terminum substantialem naturae humanae, sicut inherencia cum accidente non eget aliā substantiā, magis quam unio ubicationis alia ubicatione: sicque, ut constat, nullus sequitur processus in infinitum.

Probatur secundò: Verbum de facto assumpsit unionem inter animam & corpus, ergo illi naturaliter debetur substantia: consequentia videtur clara: nihil enim assumitur à Verbo, nisi quod, si non fuisset assumptum, substituisset, ergo unio, si non fuisset assumpta à Verbo, substituisset, ergo habuisset substantiam.

Antecedens itaque probatur, Verbum assumpsit humanitatem, sed humanitas, quā talis non dicit solam materiam & animam rationalem, sed unionem, homo enim definitur physicè compositum constans ex animā & corpore & unionem, ergo hoc totum assumi debuit, sed hoc intrinsecè & formaliter includit unionem, ergo etiam unio assumi debuit. Conf. alioqui sequeretur in resurrectione Verbum factum esse hominem per solam reunionem animae & corporis inter se.

Dices, materia & anima unitae sunt homo, seu humana natura, ergo si Verbum assumpsit materiam & animam unitas, assumpsit humanitatem. Contrà, assumpsit materiam & animam unitas, assumptum sunt homo, qui tamen produceret materiam & animam, & non produceret unionem, non produceret hominem, licet simul aliunde produceretur unio, vel esset etiam à se. Sic etiam Angelus, qui videret intuitivè parietem & albedinem, etiam dum hæc inheret parieti, si tamen non videret unionem informationis, seu inherentiam, non videtur totum, cum totum ultra ambas partes, etiam collectivè sumptas addat unionem.

Resp. itaque distinguendo primum antecedens, materia & anima unitae reduplicativè sumptae sunt homo, concedo antecedens; sic enim includunt unionem, specificativè sumptae, nego: sic enim, etiam dum uniuntur, non sunt homo, sed solum partes hominis, & consequenter qui eas hoc modo assumeret, non assumeret humanam naturam, ut proximè ostensum est exemplo productionis, & visionis, sed tantum assumeret illius partes, quae licet de facto uniantur, perinde tamen se habent ad assumptionem, atque si non unirentur.

Conf. humanitas, ut dixi, sunt à parte rei tres entitates,

processus in infinitum.

VI. Obiectio concedens dari hic processum in infinitum.

VII. Unio quā unio inter animam & corpus unitur Verbo, cum non se.

VIII. Unio inter animam & corpus assumpta à Verbo, ergo debetur ipsi propria substantia.

IX. Ostenditur unionem fuisse à Verbo assumptam.

X. Nisi Verbum assumpsisset unionem, non assumpsisset humanitatem.

XI. Nisi assumuntur partes ut uniatur, non assumitur totum.

XII.

Non assumitur res entitates, ergo non assumitur humanitas.

XIII. Quod semel assumptum sit, nunquam dimittit. Certum est Verbum quendam dimisisse.

XIV. Quomodo intelligendum sit axioma illud, Quod semel assumptum sit, nunquam dimittit.

XV. Uniones etiam continuativae habent suas subsistentias.

XVI. Subsistentia totius conflatur ex tribus subsistentiis partialibus.

Vtrum haec tres subsistentiae inter se uniantur.

titates, materia, anima, & unio, sed qui assumit materiam & animam, quantumvis sint unitae, non assumit tres entitates, sed duas tantum, si una cum materia & forma non assumat unionem, ergo non assumit realiter humanitatem.

Obijcies: hinc sequi contra commune axioma Theologorum, Verbum, quod semel assumptum sit, aliquando dimisisse, hanc enim unionem dimisit. Contra, certum est Verbum dimisisse humanitatem in morte, & in triduo illo non fuisse hominem, ut contra Hugonem victorinum, & Magistrum in 3. d. 22. docet S. Thomas, S. Bonav. & communis Theologorum sententia apud Suarezium to. 2. in 3. p. d. 37. f. 2. si ergo stante hoc axioma potuit Verbum dimittere humanitatem, quidni & unionem? per cuius dimissionem dimittitur humanitas, & hac resumpta resumitur. Certum etiam est Verbum dimisisse partes per nutritionem toto vitae tempore segregatas.

Axioma ergo illud solum intelligitur de partibus humanitatis, de anima quoad individuum, de materia saltem quoad speciem, non vero de toto, nec de unione, quae est forma totius: cum quoad aliquas uniones certum sit in passione & morte fuisse pro tempore, imò perpetuò dimissas, quales erant uniones continuativae partium carnis, quae divisae fuerant per vulnera toto corpore dispersa, ex quibus quinque perpetuò sunt permanens. Quae doctrina exinde confirmatur, quod axioma illud praecipue afferri solet ad probandum animam & corpus Christi in triduo, licet à se invicem disjungerentur, mansisse tamen eadem numero conjuncta Verbo.

Quod dixi de unione inter animam & corpus, intelligi etiam debet de unionibus continuativis partium materiae, habuisse scilicet suas subsistentias & fuisse assumptas a Verbo. Nec hinc sequitur dari infinitas uniones hypostaticas correspondentes infinitis punctis materiae, una enim unio hypostatica habens partes extensivas, eo modo quo habet materia, id abundè praestare poterit.

Subsistentia ergo potius, seu compositi substantialis conflatur ex tribus subsistentiis materiae, formae, & unionis. Quæres, an hæc tres subsistentiae inter se uniantur. Resp. dici probabiliter posse non uniri eas inter se immediatè. Nec tamen hinc sequitur eas facere aggregatum per accidens: ad vitandum enim aggregatum per accidens sufficit immediatè coordinatio intrinseca rerum ad se invicem, licet enim non uniantur sibi immediatè, conjunguntur tamen mediatè, per partes scilicet intermedias. Secundo dici potest, subsistentias materiae & formae uniri inter se per subsistentiam unionis. Unde sicut unio ipsa conjungit partes ut modus partium, ita subsistentia unionis conjungere poterit subsistentias ut modus subsistentiarum.

SECTIO XI.

Vtrum vel natura creata existere possit sine omni subsistentia, vel etiam subsistentia sine natura.

I. Natura non potest naturaliter orbi omni subsistentia.

II. Dicunt multi naturam, nec divinitus

Quoad primum utrum scilicet existere natura possit sine omni subsistentia: naturaliter non posse indubitatum est apud omnes, cum sit proprietatis naturalis illius, ac proinde sicut sol existere naturaliter non potest sine luce, ignis sine calore, materia sine quantitate &c. ita nec natura sine subsistentia.

Utrum autem divinitus existere natura possit sine omni subsistentia, non est apud omnes perinde certum. Prima ergo sententia negat posse naturam, etiam divinitus, existere separatam ab omni subsistentia.

Ita Scotus in 3. d. 1. Fonseca l. 5. Met. c. 3. q. 6. f. 5. citans pro eadem sententia S. Thom. in 3. d. 5. q. 3. a. 3. ad 3. qui tamen huic sententiae non favet, solum enim dicit, si humanitas dimitteretur a Verbo, fore, ut subsistat per propriam subsistentiam, sed hoc solum contingeret, naturaliter loquendo, quid autem divinitus fieri possit non disputat ibi sanctus Doctor. Idem tenet Suarez d. 34. Met. f. 6. n. 37. & quidam ex recentioribus.

Secunda sententia è contrario docet posse naturam divinitus existere sine omni subsistentia. Ita Car. Lugo d. 12. de Incarn. l. 7. n. 93. Albert. de prædic. substantiæ d. 3. q. 4. P. Hart. hic d. 1. f. 9. 123. P. Arr. hic d. 4. f. 13. n. 135. P. Oviedo hic cont. 6. p. 6. n. 2. & communis recentiorum opinio.

Dicendum itaque cum auctoribus hujus sententiae posse naturam divinitus existere orbatam omni subsistentia. Ratio est, quia effectus formalis subsistentiae solum est, ut sit ultimus terminus & complementum naturae, quidni ergo sicut possunt res aliae orbi divinitus perfectionibus suis, & complementis intrinsicis, ut materia omni forma, sol luce, substantia accidentibus &c. quidni inquam orbi divinitus poterit natura sua subsistentia? Imò probabilius existimo naturam sine omni subsistentia divinitus existentem conservari simili, imò eadem actione posse, quā antea conservabatur, sicut in Phy. d. 10. f. 3. diximus de actione conservativa materiae primae sine omni forma.

Dices primò: naturam fundare subsistentiam, ergo non potest esse sine illa. Contra, sol fundat lucem, materia quantitatem &c. & tamen separari divinitus potest, hæc à quantitate, ille à luce: si autem velint naturam ita fundare subsistentiam, ut nec divinitus esse possit sine illa, aperte petunt principium, hoc enim est in questione.

Dices secundò: non potest res aliqua esse sine omni ubicatione & duratione, ergo nec natura sine subsistentia, Conf. quantitas non potest esse sine figura, ergo &c. Ad argumentum concessio antecedente negatur consequentia: disparitas est, quia cum spatium imaginarium sit in immensum diffusum, & tempus etiam imaginarium ambiat omnes durationes, manifestum videtur nihil posse existere, & non in aliquo loco & tempore, & consequenter quin habeat aliquam ubicationem & durationem, ut late ostensum est in physicis d. 33. f. 5. & sexta. At verò nulla hujusmodi necessitas est subsistentiae, ergo poterit divinitus carere, hac non illis. Ad confirmationem Resp. negando antecedens, si sermo sit de divina potentia, potest enim quantitas divinitus reduci ad punctum, in quo casu secundum probabilem sententiam, nullam haberet figuram, saltem divinitus tunc ea privari posset.

Dices tertio: quando à re aliqua tollitur modus connaturalis existendi, confertur ipsi necessaridò oppositus, ut si ab accidente auferatur inhærentia, seueductio ex potentia subjecti, datur ipsi creatio: sic cum auferatur Ubi circumscriptivum datur definitivum: sic ergo quando à natura tollitur propria subsistentia, dari ei necessaridò debet aliena. Resp. In his id necessaridò contingere, in secundo ob rationem dictam in responsione ad priorem objectionem: in primo quia cum res omnis sit Ens ab alio, debet necessaridò dependere à Deo per aliquam actionem, si ergo non dependeat per generationem, dependere necessaridò debet per creationem. In subsistentia autem nulla hujusmodi est necessitas, quippe quæ ordinatur solum, ut sit ultimus terminus, & complementum naturae: unde sicut divinitus auferri potest calor ab igne, vel frigus ab aqua, quin detur aut calor huic, aut frigus illi, ita & subsistentia auferri potest à na-

Inherentia non est modus oppositus subsistentia.
 à naturā, quin ei quidquam aliud tribuatur, præsertim cum subsistentia modum sibi oppositum non habeat; quod enim aliqui volunt inherēntiam, seu dependentiam à subiecto sustentationis esse ipsi oppositam, falsum est, nec enim effectus formalis subsistentiæ est reddere rem independentem à subiecto, ut supra ostendimus s. 4. n. 2. cum forma materialis, etiam in subiecto subsistat, sicut etiam Theologi dicunt formam sanguinis, capillorum, & unguium in corpore Christi terminari subsistentiā Verbi.

VII.
Subsistentia, si non sit modus, potest divinius existere sine naturā.
 Quoad secundum, utrum scilicet existere vicissim possit subsistentia creata sine natura: In sententiā statuentem illam esse modum, certum est non posse ut sæpius jam dictum est, dum de naturā modorum. Si autem sit quid absolutum, ut videtur probabilius, tunc nil vetat, quod minus existat subsistentia sine naturā; sicut forma substantialis materialis existere posset sine subiecto, & de facto ita existunt accidentia Eucharistica.

SECTIO XII.

Reliqua ad subsistentia notitiam spectantia.

I.
Operationes denominantur tribuuntur suppositis.
 Quæres primò, utrum subsistentia sit principium operationum? In primis deo nominativè operationes tribui suppositis est certum, hinc enim ortum habuit dictum illud, *actiones sunt suppositorum*, sicut enim operationes vel accidentia alterius partis tribuuntur toti composito, unde dicitur albus quis ab albedine in solā materiā, intelligens ab intellectu in solā animā &c. ita & à quocunque procedunt actiones, tribuuntur suppositis: cum enim hæc omnia concurrant ad constituendum unum totum, quod alteri parti propriè convenit tribuuntur denominativè toti.

II.
Subsistentia creata, nec partialiter infusa in operationes.
 Existimò ergo subsistentiam non esse principium influens, nec partialiter in operationes. Ratio est, quia non est cur quicquam existimet subsistentiam partialiter influere, qui sufficit ut sit conditio, sicut nec influit approximatio, ut cum communi sententiā dixi in phisicis: sufficiens enim virtus influxiva habetur sine subsistentiā influente, nempe in ipsā naturā quæ per se est principium motus & quietis. Deinde, eodem modo natura nostra producit suas operationes, ac humanitas Christi suas, sed humanitas Christi producit suas sine peculiari concursu effectivo subsistentiæ Verbi, operationes enim ad extra sunt communes omnibus tribus Personis, & consequenter procedunt à principio omnibus communi, nempe omnipotentia non à personalitatibus, ergo nos nostras etiam operationes producimus independentes ab influxu subsistentiæ. Quod autem in Divinis subsistentiæ constituent principium partiale productivum ad intra, est quia principium productivum debet saltem inadæquate distingui à termino producto, ut supra animaverimus s. 5. n. 6.

III.
Subsistentia, an conditio ad operandum.
 Quæres secundò, utrum saltem subsistentia sit conditio ad operandum? dici non improbabiler potest esse conditionem à priori aliquo modo requisitam ad operationes; cum enim sit complementum substantiale videtur aliqua ratione requiri prius omni operatione, saltem prioritate dignitatis & necessitatis, ut supra etiam notavi s. 9. n. 12.

IV.
Sine subsistentia modus.
 Quæres tertio, sitne subsistentia creata res, an modus? divi: hæc in parte sunt auctores. P. Suar. d. 34. Met. l. 4. n. 33. P. Vasq. p. d. 31. c. 6. Card. Lugo d. 12. de Incarn. c. 7. n. 83. cum multis alijs recentioribus contendunt esse modum. P. Hurt. hic d. 11. l. 5. n. 50. P. Arria. hic d. 4. l. 12. n. 93. & alij esse rem absolutam.

V.
 Certè nulla apparet urgens ratio cur statuatur modus, nec enim est ulla ratione determinatio unius

R. P. Th. Comptoni philosophi.

aliud, nec sequitur processus in infinitum si ponatur res absoluta, nec tandem necessarium est ad gravem aliquam difficultatem vitandam, ut statuatur esse modus: unde licet absolute non repugnet ut subsistentia sit modus, probabilius tamen videtur non esse, cum solum ex urgente aliqua ratione statui debeant modi, ut omnes faciantur.

VI.
 Dices primò; sequi processum in infinitum, unio enim subsistentiæ est substantia, ergo debet habere suam etiam subsistentiam, quæ cum sit res absoluta, uniri debet per aliam unionem, & illa iterum habebit suam subsistentiam & sic in infinitum. Hoc argumentum solutum est supra s. 10. n. 6. & 7. Resp. ergo, sicut actio quæ producitur ubicatio est sua ubicatio, ita & unio subsistentiæ poterit esse sua subsistentia. Secundò, dico unionem illam integrare unum ultimum terminum naturæ cum subsistentiā, & consequenter non egere novā subsistentiā, cum sit pars ipsius subsistentiæ.

VII.
 Dices secundò; si subsistentia sit quid absolutum est substantia non accidens, ergo includi debet in divisione substantiæ ab Aristotele traditæ, sed non includitur, dividit enim ipse substantiam in materiam, formam & unionem, nullam faciendo mentionem de subsistentia, ergo subsistentia non est substantia. Resp. nil mirum Aristotelem nullam fecisse mentionem subsistentiæ, cum eam non norit; est tamen subsistentia aliquo modo forma, non composita, seu forma substantialis, eo sensu quo capimus formam substantialem in Phisicis, illa enim est prima radix operationum, & constituit compositum, subsistentia autem non influit in operationes, nec constituit compositum, sed advenit ipsi jam constituto. Est ergo subsistentia forma suppositi non compositi. Deinde, si sit modus eadem videtur difficultas, modi enim in divisione illā debent comprehendendi, saltem reductivè, sicut comprehenditur unio.

VIII.
 Quæres quartò, quæ sit causa subsistentiæ? Resp. causam materialem esse naturam in quā est, & ex cuius potentia educitur, qui enim diceret subsistentiā causam materiali, gratis id diceret, & eadem operā affirmari posset accidentia omnia & formas creari. Difficultas quæ hinc oriri posset ex eo quod natura existere nequeat sine subsistentiā, nulla est, sic enim nec materia potest existere sine formā & tamen eam materialiter producit. Unde si subsistentia tolleretur adhuc natura persisteret, ut dictum est s. 2. præcedent. n. 4. sicut materia maneret, licet spoliaretur omni formā, ut ostendi in Phisicis d. 10. s. 2. & 3.

IX.
 Quoad causam efficientem mihi videtur probabilis produci subsistentiam emanativè ab ipsa re, cuius est substantia: licet enim ad alias operationes requiratur subsistentia secundum illud *actiones sunt suppositorum*, nō tamen ad productionem ipsius subsistentiæ. Quemadmodum ergo res alia per emanationem producit suas proprietates & passiones, ita quidni natura similiter produceret suas? sicut multi dicunt, licet ut res aliqua operetur, debeat esse in loco, non tamen ut producat suam ubicationem, sic enim prius esset in loco quàm esset in loco, cum sit in loco formaliter per ubicationem.

X.
 Unde hoc docet D. Tho. 3. p. q. 16. a. 2. corp. & ad primum, Suar. d. 34. Met. l. 6. n. 9. & tom. 1 in 3. p. 8. l. 3. P. Hurt. hic d. 11. l. 9. n. 120. P. Oviedo hic cont. 6. p. 6. n. 19. & alij. Non tamen potest anima producere unionem sui ad corpus, tum quia nulla forma operari potest in corpus nisi ut illud informans, sicque supponens unionem; tum quia est aliquid peculiarē de passionibus, unio autem non est passio animæ, sicut est subsistentia.

XI.
 Quæres quintò, quænam res possint terminari subsistentiā alienā divinitus? Resp. illas omnes & solas

Qua ter-
minari pos-
sent aliena
subsistentia.

Cur accide-
ntis assumi ne-
queat a
Verbo.

XII.

solas posse quæ habent propriam. Ratio à priori est, quia subsistentia aliena, Divina v.g. supplet locum naturalis, ergo illi solum rei uniri potest, quæ habet, vel habere naturaliter potest propriam. Materia ergo assumi potest à Verbo sicut & forma, Angelus etiam & corpus simplex, & composita omnia subsistentia, ut latius dici solet in materiâ de Incar. licet principia hinc desumantur. Accidens verò assumi non potest à Verbo, nec enim habet propriam subsistentiam, cujus vices, ut dixi, supplet subsistentia increata. Deinde, accidens non est natura, subsistentia autem est tantum ultimus terminus naturæ.

Quæres sextò, utrum subsistentia sit de essentia

hominis? Quæstio est de modo loquendi. Resp. itaque hominem dupliciter sumi, primò pro naturâ humanâ, seu humanitatē, quo modo sumitur in canonico SS. Ambrosij & Augustini illis verbis, Tu ad ministrandum suscipiendus hominem non horruisti virginis uterum. Hoc sensu certum est subsistentiam non esse de essentia hominis, quia Verbum non assumptit subsistentiam, sed solum naturam. Alio modo sumitur Homo, prout idem est ac natura subsistens, & hoc sensu, hujus nimirum complexi, seu suppositi reductivè sumpti, subsistentia est de essentia, sicut albo quâ albo essentialis est albedo.

DISPUTATIO IX.

De Pradicamento Quantitatis.

Quid sit
quantitas
continua.

Quid sit
quantitas
discreta.

Quantitas (ut omittam quantitatem molis, & virtutis, quàm alibi explicui) duplex est, Continua, & Discreta. Quantitas continua est, cujus partes ununtur termino aliquo communi, ut lineæ partēs ununtur puncto utrique parti communi, ut ait Aristoteles: superficies partes ununtur lineæ: corporis superficies partes temporis instanti. Discreta quantitas est, cujus partes termino aliquo communi non ununtur, ut numerus, & oratio vocalis, nec enim multitudo hominum, aut acervus lapidum, nec verba aut syllabæ in oratione terminantur aliquem communem habent quo uniantur. Quantitas ergo Continua sunt hæc quinque; linea, quæ habet solum longitudinem; superficies longitudinem & latitudinem; corpus, quod longitudinem, latitudinem, & profunditatem, tempus, quod est continuus fluxus & mensura durationis rerum; locus id in quo aliquid continetur. Discreta quantitas est numerus, & oratio, de quibus antea. Sed de hoc iterum recurret sermo sect. 4. hæc.

SECTIO PRIMA.

Referuntur & refutantur varia sententia circa effectum formalem Quantitatis.

I.
1. sent. est
effectum
quantitatis
consistere
in actuali ex-
tensione.

II.
2. sent. con-
ceptum
quantitatis
statui in
ratione
mensurae.

Refellitur.

In hoc, ut in alijs omnibus, divisi sunt auctores. Asserunt aliqui effectum formalem Quantitatis consistere in actuali extensione & impenetrabilitate seu impenetratione. Hæc sententia sustineri nullo modo potest; Christus enim in Eucharistia retinet suam quantitatem, ubi tamen non habet actualem extensionem; ut constat, cum sit totus in totâ, & totus in qualibet parte hostiæ. Deinde, in Nativitate, & Resurrectione habuit quantitatem, cum tamen actu penetraretur cum alijs quantis; quod etiam contigit post resurrectionem, quando januis clausis ingressus est ad discipulos.

Secunda ergo sententia est eorum, qui asserunt conceptum & essentiam Quantitatis consistere in ratione mensuræ: mensura autem duplex est, activa, quæ facit rem aptam ut mensuret, seu quæ aliquid mensuramus; & passiva per quam res quam mensuramus, redditur mensurabilis seu cognoscibilis quantitate sit. Pro hac opinione referri solent Soncinas, Javellus, & alij. Sed contra primò: mensurabilitas, sive activa, sive passiva, est ad summum passio, seu proprietas Quantitatis, non essentia: idè enim res aliqua est mensurabilis, quia habet extensionem impenetrabilem, unde prior est actualis extensio & im-

penetrabilitas quàm mensurabilitas, & tamen essentia quantitatis est prior actuali extensione, ergo à fortiori est prior mensurabilitate, ergo mensurabilitas nequit esse quantitatis essentia.

Quod si quis per mensurabilitatem dicat se intelligere primam illius radicem, & mensurabilitatem remotam, tunc verum quidem dicit, sed malè per eam explicat essentiam Quantitatis; perinde enim facit ac si quis definit hominem esse animal rationale, & diceret se per rationale intelligere primam illius radicem, rationalitatem (scilicet remotam, nempe rationalitatem, hic enim veritatem conciperet, improprie loqueretur. Sicut ob eandem rationem in Physicis diximus potius asserendum subiectum attributionis Physicæ esse corpus naturale, quàm ens mobile, cum posterior definitio tradatur per proprietatem, non per essentiam.

Impugnatur secundò: nam eodem modo dicere quis posset, effectum formalem Quantitatis esse, ut possit dividere aliam rem quantitativam, hoc enim æquè convenit quantitati, ac posse mensurare, vel mensurari: si ergo idè hæc non censetur essentia, sive in quantitate, quia datur aliquid aliud prius illo, ergo nec ratio mensuræ activæ vel passivæ erit essentia quantitati. Consequenter eadem ratione dicere liceret effectum formalem albedinis esse, quod possit esse similis vel dissimilis alteri albedini, aut nigredini, quod tamen nullus censet esse effectum ejus primarium, sed secundarium solum, & illius attributum, & sic de alijs infinitis. Quod autem Aristoteles subinde videatur asserere effectum formalem Quantitatis esse rationem mensuræ, loquitur solum de effectum secundario, seu de attributo, non de primario, ut postea clarius constabit. Hæc autem à fortiori probant non consistere essentiam Quantitatis in actuali mensuratione, ut videtur per se manifestum, cum certum sit aliquid esse Quantitatem, quando nec mensuratur actu, nec assumitur pro mensura alterius.

Tertia sententia affirmat effectum formalem primarium Quantitatis esse dare distinctionem partibus materiæ. Hæc opinio est quorundam, tam ex antiquioribus quàm recentioribus, eam tenet Capreolus in 3. d. 3. q. 1. & d. 15. q. unica; eandem tenere videtur Vasq. To 3. in 3. part. d. 190. cap. 3. n. 25. Sed contra, si enim materia ulnaris statua lignea esset separata ab omni quantitate, idque in eadem extensione locali in qua modò est (quod quo minus divinitus fiat nulla apparet implicatio) certè in eo casu caput statuae non esset pes, nec una pars ligni alia, nam si essent tunc partes illæ identificate, non possent omnino distingui, nec à se invicem dividi, ma-